

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

LAISVOJO PASAULIO LIETUVU DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET CHICAGO, ILLINOIS 60629

TELEPHONE: (312) 535-8500

Vol. LXX Kaina 15 c. ANTRADIENIS — TUESDAY, GEGUŽE — MAY 25, 1976 Nr. 123

Jokio kompromiso su internacionalizmu

Europos komunistų viršūnių konferencija gali ir neįvykdyti

Belgradas. — Praėjusio savaitgalio įvykiai rodo, kad Maskvos organizuojama Europos komunistinių partijų viršūnių konferencija gali neįvykti ar bent jos data nežinoma. Anksčiau paskelbti tvirtinimai, jog sovietai yra padarę pažymėtinais didelių nuolaidų, ir esminių klūčių darbotvarkę sustatyti nėra, pasirodė, buvo per ankstyvi. Didžiausias pasipriešinimas atsiranda iš Jugoslavijos, rašo Eric Bourne, specialus "Monitor" korespondentas.

Jeigu rusai nepadarys žymėsių nuolaidų, neduos garantijų, jugoslavai konferencijoje nedalyvaus. Net ir švelnus Maskvos atstovo, partijos ideologo Michailo Suslovo žodžiai, pasakyti Rytų Vokietijos komunistų kongrese, Jugoslavijos nepatenkina, ir jie nemato esminių nuolaidų. Svarbiausia, kas skiria Mas-

katą, tik kitais žodžiais pakartoto seną giesmę. Jugoslavai tuoj pat atsakė ne. Korespondentui vadovaujantieji partijos asmenys tvirtino, jog "internacionalizmo" formulės supratimas turi būti užmirštas. Prieš aštuonerius metus toji formulė leido padaryti ginkluotą intervenciją į Čekoslovakiją. "Jokio kompromiso su internacionalizmu", sako jugoslavai.

Kelių mazgai ties Toronto, Kanadoje.

(Canadian Travel Bureau foto)

DIDEJANTIS PRITARIMAS VLIKO DARBAMS

Šamata 1976 metams

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto 1976 metų šamata, Tarybos priimta balandžio 30 posėdyje. Numatytosios išlaidos — 70,450 dol. — suskirstytos į tris pagrindines dalis: administracinės išlaidos, bendrinė Vliko veikla, Vliko Informacinė tarnyba.

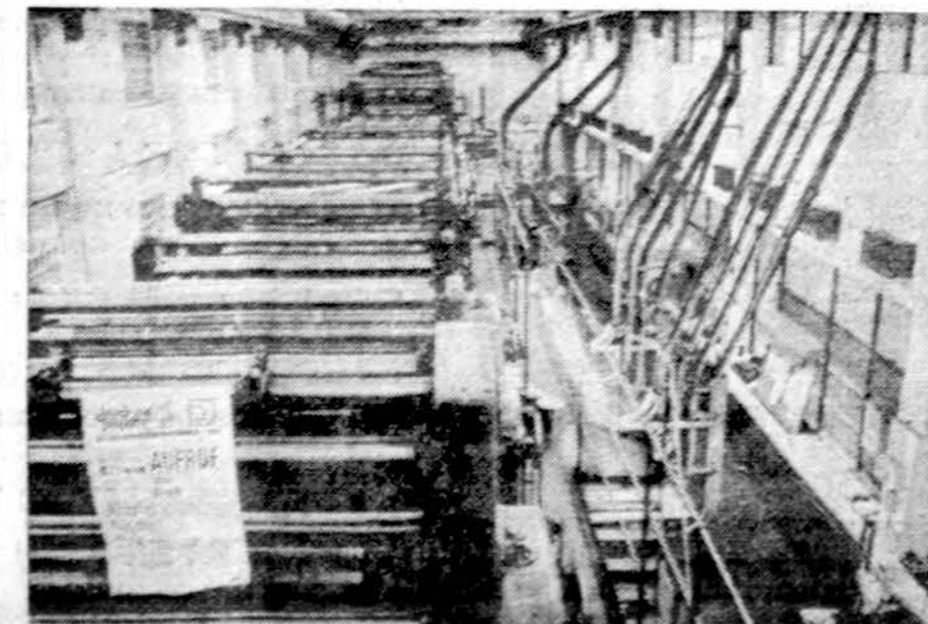
Administracinės išlaidos — 11,900 dol. — sudaro: patalpų nuoma, raštinės išlaidos, atlyginimas personalui ir reprezentacija. Bendrinė Vliko veikla skirta 14,000 dol. ir jas sudaro: jaunimo seminarai 2,500 dol.; Sovietų Sąjungoje kalinamųjų lietuvių politinių kalinių vadavimui 1,000 dol.; parama kitiems Lietuvos laisvinimo darbuotojams — 1,200 dol.; lietuviams daromų skriaudų dokumentavimas — 500 dol.; konferencijoms — 2,000 dol.; knygos Lietuvos Steigiamasis Seimas leidimui — 3,600 dol. (knyga netrukus pasirodys); Brazilų bylos vedimo išlaidoms baigti dengti — 3,600 dol.

Didžiausią išlaidų dalį — 44,150 dol. — sudaro numatytosios išlaidos Vliko Informacinėi tarnybai. Vien tik bendrinėms šios Tarnybos reikalingas — techninės priemonės, personalas, paštas, telefonas ir telegrafas ir ryšiai — išlaidos siekia 11,500 dol. Periodiniams leidiniams, į kuriuos įeina Eltos lietuvių, anglų, italų, ispanų ir prancūzų kalbomis leidžiami biuletiniai, skirta 17,000 dol.; nepperiodiniams leidiniams: knygai apie sovietinį genocidą baig-

ti paruošti — 2,000 dol.: pradėti ruošti knygą "Lietuva", kuri turės būti išleista anglų, ispanų, prancūzų ir vokiečių kalbomis (enciklopedinio pobūdžio) skirta 2,000 dol. Radijo programoms perduoti okupuotai Lietuvai iš Europos veikiančių radijo stočių numatyta 6,300 dol. Pagaliau ypatingoms išlaidoms — kelionėms, "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" leidimui paremti ir kt., skirta 4,200 dolerių.

1975 metų šamatai buvo numatyta 56,450 dol., o 1976 metams 70,450 dol. Pernai buvo išleista 48,564.86 dol., t. y. šamata nebuvo pilnai įvykdyta. Svarbiausios nepanaudotos pozicijos buvo šios: informacijos knygos apie Lietuvą išleisti — 4,500 dol. ir knygos Lietuvos Steigiamasis Seimas, kuri nesusipėta pernai atspausiti, — 3,200 dol.

Šamatos rodo didėjantį visuomenės pritarimą Vliko darbams. Vliko veiklą finansuoja Tautos Fondas, gražiai persitvarkęs į teisiniai inkorporuotą instituciją ir taip pat susilaukęs didesnio visuomenės pasitikėjimo. Nuolatinis bolševikų burnojimas prieš Vliką rodo, kad pasirinktas būdas, metodas ir priemonės Lietuvai laisvinti yra teisingi. Be to, Tautos Fondo aukotojai, aukoję nemažiau kaip 25 dol. per metus, gauna Eltos informacijos biuletinį. Ši kompensacija ir "tax exemption" paskatina ne vieną aukotoją duoti vieną kitą dešimtinę daugiau. (E.)

Vakarų Vokietijos spaustuvių darbininkai ilgokai streikavo. Viena tokių spaustuvių Essene

Islandija grasina išstoti iš NATO

Reikiavikas. — Islandija įspėjo NATO šalis, kad ji pasitrauksianti iš tos sąjungos, jei jos nariai per šešis mėnesius neras priemonių išspręsti ginčą su Britanija ir kitomis šalimis dėl žuvų ir teritorinių vandenų.

Norvegijos ir sovietų derybos dėl žuvų

Maskva. — Norvegijos ir Sovietų Sąjungos ministrai pradėjo derybas dėl žuvininkystės suregulavimo Barentso jūroje. Šioji jūra viena iš pačių žuvingiausių, ir derybos bus komplikuo- tos ir sunkios.

Salisbury. — Rodezijos partizanai nušovė baltą ūkininką ir jo sūnų. Partizanai, atėję iš Mozambiko, stengiasi sabotuoti ir laikyti perkirstą vienintelio geležinkelio liniją, einančią iš Rodezijos į Pietų Afriką.

JAPONIJOS IR KINIJOS SANTYKIAI

Tokio. — Japonijos laikraščio "Tokio Šimbun" pranešimu, Užsienio reikalų ministerija mato reikalą nesiskubinti su pasirašymu sutarties su Kinija. Užsienio reikalų ministerija yra tos nuomonės, kad būtina išanalizuoti Kinijos ketinimus ryšium su neseniai įvykusiomis permainomis šios šalies vadovybėje.

Tragiškas finalas

Manila. — Tragiškai baigėsi istorija su šonų musulmonų oro piratų pagrobtu lėktuvu Tamboanga aerodrome, Filipinuose. Piratai, pastebėję, kad keleiviai pradeda išbėgti derybų metu, ėmė į juos šaudyti ir susprogdino granatas. Pradėjo ir piratus šaudyti ir lėktuvą apsupę kareiviai. Rezultate 10 keleivių ir trys piratai buvo užmušti, 22 keleiviai sužeisti. Likusieji trys grobikai, irgi sužeisti, buvo suminti, 54 asmenys pro atsargines duris iš degančio lėktuvo pabėgo, 17 kitų buvo anksčiau išleisti.

Teroristai priklauso musulmonų separatistų grupei. Reikalavo susitikti su prezidentu Marcos, pinigų ir juos nuvežti į Libiją. Vyriausybė jų reikalavimus buvo atmetusi.

Švedų demonstracijos prieš Kissingerį

Stockholmas. — Valstybės sekretorius Henry Kissingeris lankosi Švedijoje. Kaip ir buvo tikėtasi, jį pasitiko Stockholme apie 13.000 kairiojo sparno demonstrantų. Prie Amerikos ambasados jie šaukė: "Kissingeris karo nusikaltėlis", "Salin imperializmas" ir pan. Demonstraciją organizavo komunistai ir 50 kitų grupių.

Švedija, ypač premjeras Olof Palme, buvo didžiausi kritikai Amerikos įsivėlimo į Vietnamo karą.

Fordas daugiau už Reaganą

Washingtonas. — Praėjusį savaitgalį prezidentas Fordas pralenkė Ronald Reaganą delegatų skaičiumi. Kelių valstijų konvencijose Fordas gavo 55 delegatus, kai Reaganas 14, o 88 Pensilvanijos delegatai, iki šiol laikomi neužsiangazavę, pasisakė už Fordą. Dar buvo laukiama, kad vakar šimtas ar daugiau New Yorko delegatų žadėjo irgi remti Fordo kandidatūrą respublikonų konvencijoje.

Šiandien pirminiai balsavimai bus Nevadoje, Idaho, Tennessee, Kentucky, Arkansas ir Oregon. Oregone numatomas Fordo laimėjimas, bet kitose valstijose neišaišk.

Demokratų sąrašė Jimmy Carter gavo dar 27 delegatus iš parinktų 113.

Washingtonas. — Statistikos biuro duomenys nesutinka su FBI statistika apie kriminalinius nusikaltimus. 1974 metais Amerikoje nusikaltimų buvo keturis kartus daugiau nei skelbia FBI. Dėl įvairių priežasčių daug nusikaltimų nepranešama policijai ir jie neregistruojami.

Libano premjeras prieš prancūzų kariuomenę

Beirutas. — Prancūzijos pasisiūlymas atsiųsti kariuomenę ir atstatyti tvarką Libane, krikščionių falangistų buvo priimtas palankiai, bet tam priešinosi musulmonai, įskaitant ir ministrų pirmininką Rashid Karami. Išrinktasis prezidentas Elias Sarkis bando tartis su grupių vadais ir sulaukėti vėl atsinaujinusių mūšius. Sekmadienio kautynėse žuvo 25 žmonės.

Trūksta paukštienos — "kalta Amerika"

Maskva. — Maskvos mėsos krautuvis pradeda trūkti paukštienos. Kodėl jos trūksta žinom, žino tai ir didesnė dauguma rusų, bet tam tikri sluoksniai nori nukreipti priežastį kitur ir pradeda skleisti gandai, kad ir čia kalta Amerika: Amerika, pradedama gaminti skiepus nuo gripo, superka visus paukščius iš Rytų Europos ("U.S. News").

Suvenyta krikščionių demokratų partija

Bruselis. — Briuselyje yra įsteigta suvienyta Europos krikščionių demokratų partija, pasivadinus Europos Liaudies partijos vardu. Jai priklausys devynių Europos Bendrosios rinkos kraštų krikščionių demokratų partijos. Partija užsibrėžusi sukurti laisvų ir atsakingų piliečių bendrumą, kurios nariai pilnai įsijungtų į demokratinius principais besivadovaujančių Europos kraštų socialinį, ekonominį ir politinį gyvenimą, ugdant teisingą ir taikingą visuomenę, palaikančią solidarumo ryšius su visomis pasaulio tautomis.

Didžioji Burmos tragedija

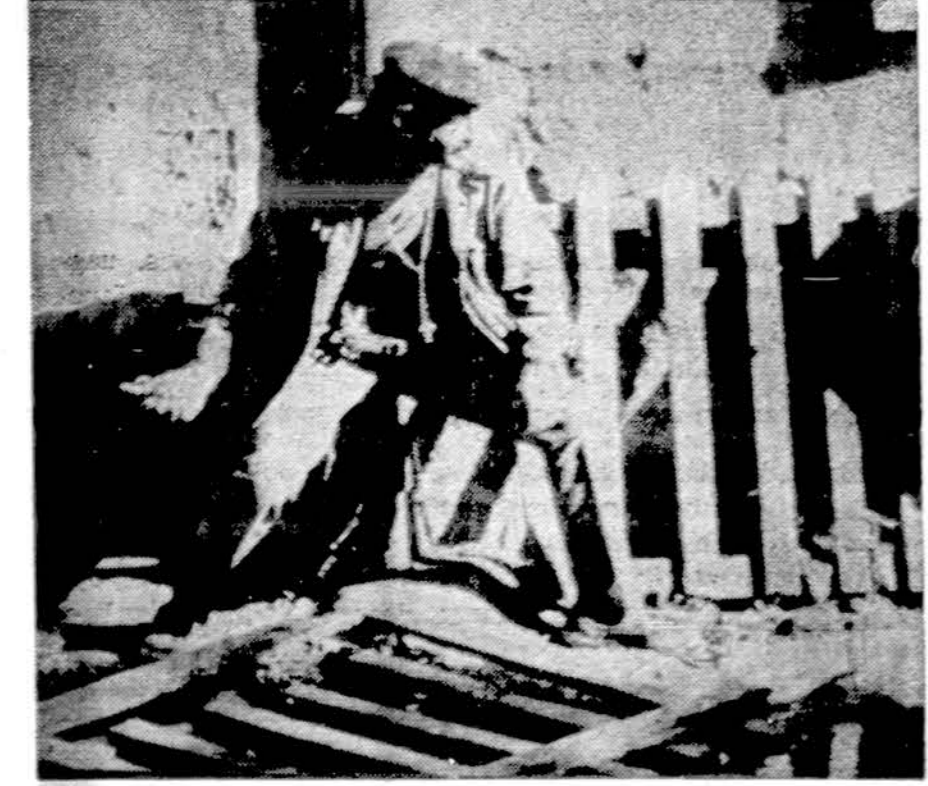
Rangoon. — Burma su narkotikais turi didžiausią problemą, didesnę nei bet kuri kita šalis. Rangoone pusė visų jaunųjų vartoja įvairius narkotikus. Kalta pati Burma, augindama opiumą, iš kurio gaminamas heroinas.

Tripoli. — Šią savaitę Libijos sostinėje bus OPEC — naftos šalių — ministrų konferencija, ir Libija žada pareikalauti pakelti naftos žaliavų kainą.

Washingtonas. — Vakar į Washingtono Dulles aerodromą atskrido pirmas komercinis Concorde lėktuvas iš Londono ir pradėjo reguliary keičiųjų vežimą.

Agana. — Guam saloj paskelbta pavojaus padėtis. Praėjusieji taifūnas, jūros audra, daugiau ar mažiau apgadino ar sunaikino 80 procentų visų pastatų. Sala yra Amerikos globoje, turinti apie 100,000 gyventojų.

La Coruna, Ispanija. — Nuo išsiliejusios naftos neįmanoma vandenyno apvalyti, ir jau užteršta 60 piliavų. Iš paskendusio Urquiola tanklaivio pasipylė 90,000 tonų naftos.

Beirute. Krikščionių falangistų karys

Giscard pagyrė Ameriką

Paryžius. — Grįžęs namo prezidentas Giscard pasidžiaugė sėkminga kelione į Ameriką. Jo žodžiais, Amerika dabar geriau supras Prancūziją ir jos problemas. Amerika esanti labai dinamiška, ir tai jam patiko. Prancūzija tradiciniškai vedanti nepriklausomą politiką, bet niekada nebuvo ir nebus nedraugiška Amerikai. Amerikiečiai nuo de Gaulle laikų turi kiek nepilną supratimą apie prancūzus, ir jis, Giscard, stengiasi išlaikyti jų įtarinėjimus.

Eritrėjiečiai išvaikė ginkluotus ūkininkus

Khartoum. — Eritrėjos partizanai atmušė savanorių Etiopijos 5,000 ūkininkų puolimą ir pasigrobė jų ginklus, pasenusius šautuvus, sukilėlių atstovas minėjo, kad Etiopija siunčia prieš juos dar didesnę būrį ūkininkų, apie 50,000 vyrų. Toks pat likimas ir juos ištiks, sakė sukilėliai.

Brasilia. — Amazonės upė labai patvino ir užliejo 22 Brazilijos miestus. Tokio potvynio nėra buvę 25 metus.

KALENDORIUS

Gegužės 25: Grigalius, Magdalena Barat, Algimantas, Žydė.
Gegužės 26: Pilypas, Paladija, Almantas, Jovilė.
Saulė teka 5:23, leidžias 8:12.
ORAS
Daugiausia saulėta, bet vėsu, apie 60 laipsnių.

VAKARAI DAR NERA SUPUVE

Mes girdime, kad Amerikos universitetuose liberalai profesoriai dažnai pasisako už komunistinę santvarką. Jie kalba prieš karus, kuriuose JAV gynė nuo komunizmo kraštus, jie beveik niekada nepasmerkia Sov. Rusijos grobuoniškų ėjimų ir tyli, kai komunistai grobia naujas valstybes, kaip pvz. Angolą. Mes dažnai stebimės JAV, kai kurių laikraščių netolerantiškumu, kai jie bijo priminti Sovietų Sąjungai, kad ji yra tautų grobikė, kad ji yra pirmoji koncentracijos stovyklų steigėja, kalinanti milijonus. Mes stebimės, kad tam tikri įtakingi asmenys išbraukė iš Europos žemėlapių Baltijos tautas, teigdami, kad tai įvykęs faktas. Nors taip pat buvo įvykęs faktas, kai naciai buvo užgrobe Prancūziją, bet tada niekas jos iš Europos žemėlapių neišbraukė.

Bet tai tik viena medalio pusė, nes tuose pačiuose universitetuose, tuose pačiuose laikraščiuose ir knygų leidyklose dirba daug gerų žmonių, kurie supranta komunizmo žalą, kurie remia pabaltiečių ir kitų pavergtųjų kovas, jų pagalba galima ištraukti iš už geležinės uždangos ne tik tokie pagarsėję asmenys, kaip Solženicynas ar net mūsų S. Kudirka, bet ir kiti.

Gali kai kam atrodyti, kad tai tik noras užsimerti prieš daugelį šiais detentes laikais mums nenaudingų faktų, bet taip nėra. Faktas, kad JAV dar nesnaudžia ir rūpinasi kova prieš komunizmą, pateikia patys komunistai. Jie rodo, kad Vakarai dar nepuola į komunistų pažadų glėbį, kad yra institucijų, kurios atskleidžia apgaulingus komunistinius ėjimus.

Komunistinė „Tiesoj“ buvo išspausdintas rusų Aleksandro Vachramajeva, istorijos mokslų kandidato, straipsnis „Antikomunizmas — imperializmo geluonis“, kuriame jis puola Vakarais ir iš to puolimo matyti, kad Vakarai dar nėra supuveli. Rusų istorikas, piktai burnodamas, pateikia šiuos duomenis:

„Antikomunizmo aparato veiklos mastai labai dideli. Jungtinėse Amerikos Valstybėse antikomunistinės įstaigos veikia prie 170 universitetų, kolegijų ir specialių institutų. VFR (Vakarų Vokietija) yra daugiau, kaip 100 panašiu įstaigų. Nuo 1919 m. Jungtinėse Valstybėse veikia savotiškas antikomunizmo strategijos smegenų centras — Hiuverio, revoliucijos ir taikos institutas prie Stenfordo universiteto. Instituto bibliotekoje yra daugiau kaip 900 tūkstančių knygų 36 kalbomis, 150 tūkstančių vyriausybinių dokumentų, išvežtų iš įvairių šalių, kelių dešimtmečių 26 tūkstančiai laikraščių ir žurnalo komplektai. Institutas prenumeruoja 250 dienraščių ir 1-800 periodinių leidinių iš daugelio pasaulio šalių. Jame dirba šimtai iš 20 šalių, kalbantys 36 kalbomis“.

Taip istorikas Vachramajevas rašo apie Hooverio institutą ir nepasakytume, kad tai nėra komplimentas Amerikai, sugėbanti sekti komunistinio pasaulio užmačias.

Nereikia manyti, kad tik tas vienas institutas tėra kaip tvirtovė ar sala. Ne, tokių institucijų Amerikoje yra ir daugiau ir apie jas rusas istorikas to pačios „Tiesos“ (1975 lapkričio 12 d.) numerį rašo:

„Be Hiuverio instituto Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra visos eilės kitų stambių antikomunistinių centrų: rusų institutas prie Kolumbijos universiteto, rusų tyrimo centras prie Harvardo universiteto, komunistinės strategijos ir propagandos tyrimo institutas prie Pietų Kalifornijos universiteto, kovos už laisvąją Europą nacionalinis komitetas, Rusijos tautų išvadavimui komitetas, Amerikos žydų kovos prieš komunizmą lyga ir t.t. Visočiausių antikomunistinių organizacijų nariais Jungtinėse Valstybėse yra nuo 500 tūkstančių iki kelių milijonų žmonių. JAV monopolijos išlaiko „Laisvosios Europos“ ir „Europos komiteta“ ir to paties pavadinimo radijo stotį, taip pat „Laisvės radijo“ komitetą su atitinkamomis radijo stotimis. Šiose stotyse dirba išdavikai, praėjusio karo pakalikai, perbėgėliai iš socializmo šalių. Ideologinėms diversijoms eikvojamas milijoniškos lėšos. Šiems tikslams Jungt. Valstijos kasmet asignuoja 500 mil. dol., o V. Vokietija 150 mil. dol. Antikomunizmo centrai veikia ir kitose kapitalo šalyse“.

Toliau rusas rašo, kad JAV neapsiriboja vien tik antikomunistinių įstaigų steigimu, bet ieško sau narių įvairiose sąjungose. Esą, „Savo ardomajam darbu prieš socializmą antikomunizmas taip pat panaudoja trockistinių, kairuoliškų, ekstremistinių, nacionalistinių, sionistinių ir kitų elementų veiklą“.

Be abejo, tie, kurie perspėja Vakarais, kaip A. Solženicynas, teigia, kad yra aiškiai matomas Vakarų nuosmūkis, kad Vakarai per daug nuolaidžiauja komunistams, kad Vakarai tiesiog stovi ant bedugnės kranto. Tam tikra prasme taip, tačiau, kaip matome iš anų ruso istoriko sakinių, Vakaruose yra žmonių, kurie supranta komunizmo grėsmę. Visa tai duoda ir pavertiesiems šiek tiek vilnities, kad jie nėra išduoti amžinai, kad yra kas prisimeną tą kalėjiminę sistemą su jos kalnais. Prisimintinas ir ten pat istoriko paskelbtas teigimas: „Ypatingas dėmesys antikomunizmo strategijoje skiriamas maizmui, jo antimarksistinė, antilenininei ideologijai ir politikai“.

Visi tie komunisto ašarajimai liudi imai ir kvietimai kovoti prieš tas antitarybines jėgas kaip tik liudija, kad Vakarai dar nenori lengvai pasiduoti, kad yra daug žmonių, kurie pažįsta komunistinę grėsmę ir tiki, kad geriau žūti, negu raudonu būti.

— Dabar aš norėčiau jus paklausti: kokių būdu laboratorijoje atsirado vynas vietoj šlapumo? Jis man papasakojo: — Šiandakt aš buvau išauktas pas vieną savo gerą prietelį. Jis pranešė man, kad turi didelius skausmus ir jo šlapumas yra raudonas. Jis labai susijaudino ir prašė mane kaip galima greičiau pas jį atvykti. Aš nuvažiuavau. Po ligojimo patikrinimo jo žmona pavaišino mane vynu. Prisdėjo ir kiti šeimos nariai. Aš pasakiau pacientui, kad man yra reikalingas jo šlapumas, kurį aš turiu nusūstyti į St. Francis ligojinę iširti. Jo žmona ant greitųjų nesurado jokio buteliuko. Aš liepiau jai supilti šlapumą į vyno stikliuką. Ką ji ir padarė. Ji pastatė stikliuką su šlapumu ant stalo ir liepė sūniui nuvežti į ligojinę. Sūnus, kuris atvežė jums šlapumą, matyt, sumaišė stikliukus.

Mane paėmė nesulaikomas juokas. — Daktare, kodėl jūs juokiatės? — paklausė jis. — Dr. Cenzano, kad aš nesuradau vynu kraujo rutuliukų, tai yra normalu. Tačiau man būtų labai įdomu žinoti, kaip jautėsi tas žmogus, kuris išgėrė vietoj vyno šlapumą? — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą.

— Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą.

Rocheaterio lituanistinės mokyklos mokiniai, kurie vaidino Emilijos Platraitės sukilimo kovas su rusais 1831 m. Nuotr. J. Jankevičius

MENININKŲ PRIEVARTAVIMAS OKUPOUT. LIETUVOJE

Visos meno sritys turi šlovinti okupaciją ir komunizmą

Niokojami menininkai

Ramnia sąžine L. Šepetys perdavė eilę talentingų jaunųjų dailininkų, partijos centro komiteto, (o tuo pačiu ir KGB) suniokojimui. Visi, kurie nešutiko grįžti prie šepetio neostalinistinės linijos, liko už įstatymo ribos: be Dailininkų sąjungos paramos, be dirbtuvių, be užsakymų.

Nepasitikėdamas net kelių „pavodinių komisijų“ atranka, ministras pats vienas, prieš kiekvieną parodą, pereinando ekspozicijos sales ir savo nuožuria išmesdavo darbus, kurie pasirodydavo jam esą nepakankamai „socialistiški“, arba jei kurių autorių pavardės jam pasirodydavo kiek įtartinos... Asmeniškų „liberaliojo“ ministro pastangų dėka, nuo kūrybinio darbo izoliuojamas bene žymiausias pokario Lietuvos teatro režisierius — Jonas Jurašas. Su „vilko bilietu“ jis buvo perduotas, plačiai sukirtai, saugumo piudymo kampanijai.

Atsigavo stalinistai

Atsigavo vėl vyresnioji stalinistų karta. Vėl pasipylė kūriniai, plačiai jau suprofanuoti liaudies graviūros ar šventųjų smūtkelių formoj, vaizduojantys, saky sim, mirštantį mongoloidinių veidų broužų, rusų okupacinį karielį ant „lietuvis motinos“ kelių! Liaudies graviūros štrichų ritme, pabiro iš dangaus sovietiniai parašiutininkai vėl gausiai pasisūsiuše „išvadavimo“ durtuvai, vėl gresmingai pakilo dideli kampuoti kumščiai Leonardo Tuleikio tapybose, vėl vienodose pozose (nors ir rskirtinguose paveiksluose) sugulė kniūpištai, kas palangėje, o kas šalia vežimo, „buržuazinių nacionalistų“ nukauti kolchoziniui aktyvistai, „liu diškai monumentaliose“ Džiaukšto interpretacijose.

Dailė tiki stribukų veidai

Savamoksliai, vadinamieji „meno kritikai“ kaip Uloza, Vaitkūnas ir kt. pagal valdžios pasamdymą, savo diletantiškose išstojimuose spaudoje ar parodų salėse, vėl nepailestamai ėmėsi liaupinti „komunistinio rytojaus“ pašytojus, „iš principinių partinių pozicijų“ smerkdami tuos, kas to „rytojaus“ pašyti nematė prasmės.

Lietuvių pažeminimo ir prievartos vaizdai imami kaip pagrindiniai „socializmo“ motyvai. Jie liūdini ir dezinformuojantys. Buki stribukų veidai, jau minėto Džiaukšto drobėse, Kuzminskio sovietiniai aktyvistai, Lagausko lietuviškos, dėkingam entuziazme, kybančios rusų ka-

VLADISLOVAS ŽILUIS

reiviams ant kaklo (viena net o-re skraido...). Leniniai ir okupaciniai generolai, kėpsantys Lietuvos miestų ir miestelių aikštėse... Didžiulis pasityčiojimo paradas apvainikuojamas skulp. Kisieliaus dideliu maštabu, špižine statula Kryžkalnyje; tai paminklas Lietuvos okupacijai išgarbinti ir vadinasi „armijai — išvaduotojai“! Apgailėtina vietrnapsmė simbolika, yra jau ir jos turinys — Tamonis atsiskęs remontuoti jau pradėjusį trupėti balvono postamentą — sumokėjo savo gyvybę.

Taip kultūros ministras Šepetys, su saugumo pagalba, išsiaiškinęs ir realizavo menuose, „socialistinio savo turiniu ir nacionalinio savo forma“ šūki, po-chruščiovinėje epochoje? —

Sovietų prievartavimas Lietuvos menui

Kūrybos vertinimas paliktas valdžios stabukų bei nekvalifikuotų „meno kritikų“ sąvivalėi, aišku, meną suprantantį tik pagal okupacinio režimo dogmą. Jau eilę metų iš LKP Centro komiteto siauteja „meno žinovas“ tūlas Sigismundas Šimkus. Šis „specialistas“ dažniausiai necenzūriniais išsireiškimais dažnuose „svarbiose“ okupacinės ideologijos sterilumo palaikymo susirinkimuose trūškina visus užsiterkusius „pūvančia kapitalistinė bacila“. Mat pats Šimkus turi aiškiai kūrybinį potraukį fotografuoti, lyriškoje išraiškoje, Lietuvos miškų grybus. Ir vargas „Minties“ leidyklai, jei kurį pusmetį nedovanotinai pirmišia jo grybų seriją neišleisti paceluo-notuotų atvirukų komplekte.

Kitas stambus, jau knygų meno „vertintojas“ yra naujasis Spaudos komiteto viršininkas, KGB statytinis Nekrošius. Leidyklų produkciją jis „vertina“ be liudinininkų, labiausiai mėgsta tai daryti užsidaręs savo kabinete pats vienas. Tik po to pasirodo įsakymai papeikimai, atleidimai iš darbo.

Paima lietuvišką popierių, o atveža iš Kazanės blogą rusišką

Leidyklų ir Spaudos komiteto personalas yra išdresiruotas aky-lai sekti visas knygas, atvirukus ir plakatų leidimo permainas Maskvoje: susikompromitavus raudonai spalvai, Maskva pradėjo spausdinti ir mėlynai ir žaliai... Tada sumėlynavo ir sužaliavo kū-jai ir piaučiau ir Vilniuje. Neliko „Nekrošiaus fronto“ nepastebėta ir neostalinistinės atributikos renesansas Maskvoje — atviru-

kai ir plakatai turi vėl būti „toki, kaip rusų“, bet gaunasi blogesni, rusai turi jau žymiai tobulėnę poligrafijos technika, ir vi-są popierių gaminamą Lietuvoje, (Kaune ir Grigiškėse) jie pasiima sau, o Lietuvos leidykloms popierių atsiunčia iš... Kazanės, kurio kokybė labiau tinkama vynioti silkėms, negu spausdinti knygas.

Bet nereikia užmiršti, kad Nekrošius tituluojamas save ir poetu, ir parašo širdį draskančių posmų apie „lietuviškas geltonas kasas“.

Gerųjų menininkų persekiojimas ir izoliacija

Pristatant visuomenei pseudo-menininkus, visuomenei, neturinti jokių galimybių orientuotis, kas vyksta pasauliniame kultūriname judėjime, kaip aukščiausia ir progresyviausia žmogaus kūrybinio genijaus pasireiškima, dar šitokią informaciją multiplikuojant metai iš metų visomis valstybinės informacijos sklaidimo priemonėmis, išpučiamama pseudo kūrėjų vertė, visuomenė — dezinformuojama. O žmonės, nesutikę pažeminti savęs ir savo talento kolaboracijos ir kūrybinės profanacijos baloje, neišvengiamai atsiduria gilioji izoliacijoje, kaip „autitarybiniai elementai“. Ta slogi izoliacija gali tapti dešimtmečių, slėgiančiai atsiliepdama žmogaus psichikai. Ir didelės valios, ir didelio pasiryšimo savo darbui reikia, kad nesugniužtum, kad išlaikytum savo žmogiškaį „aš“.

Menininkų izoliacija — nusi-kaltimas ne tik prieš juos, kaip paskirus asmenis, bet ir prieš visos tautos kultūrą apamai: jeigu terora sunaikinama žmogaus siekis išreikšti save kūryboj, tuo pačiu — sunaikinamas jo inašas ir kultūrinį fondą, o jei menininko kūrybinė galia ir nesužlugdoma — jo kūriniai lieka sukrauti jo bute, kaip niekam nereikalingas bagažas, ir normalios dienos šviesos irgi nepamato

Talentą keičia į taloną

Gaila tų žmonių, talentingų žmonių, kurie ne taip atsparūs surve prigimtiui prievartai, arba kurie savo talentą išeikėti į okupanto rublius, ir taloną automodeliui, ar nedideliam kilimui pirkti (vakariečiai nežino tokių „cūdu“), pastarosios prekės, kaip ir daugelis kitų — deficitas, ilgas metas reikia laukti eilę profsąjungoj, kad gautum nusipirkti tai, jei nepriklausai privilegijotai komunistų klasei). Juo talentas pasmerktas melavimui patiems sau ir kitiems, degradavimui, kartu

su komunistinių lozungų išsigynimu.

Menas turi šlovinti okupaciją

Paskutiniaisiais metais Vilniaus parodų rūmuose buvo „planningai“ atidaryta eilė respublikinių parodų, kurioms darbai buvo atrenkami pagal griežtai nustatytas temas: kūriniai šlovinantys Lenino gimimo šimtmetį, kūriniai skirti „Tarybų Lietuvos 50-čiui“ (?-), paroda „Šlovė komunistiniam darbui“, paroda „dailininkai socialistiniam kaimui“, paroda „tarybinė armija — išvaduo-toja“. Vien paskaičius šitokių būsimų parodų sąrašą, išskubinta Dailininkų sąjungos prieaugyje, pasijusdavau negerai. Ir manau, kad ne vien aš, bet ir daug kas pajuto fizinį šleikštulį, pabuvojęs paskutinėje parodoje, garbinančioje rusų okupacinę armiją, kaip „Lietuvos išvaduo-toja“.

Peržiūrėjęs tos parodos „kūrinus“, supratau, kad bedugnė mane jau skiria nuo mano pažįstamų, eksponuojančių savo darbus čia, išsisklaidę paskutinė viltis manyti, turint juos nors elementariausios savigarbos ar žmogiško orumo, jau nekalbant apie visišką tautinio jausmo atrofiją.

Šiandien L. Šepetui pelnytai perkeliam vėl į LKP CK rūmus, III-jo sekretoriaus postui, ir paskirtam MVD komisijos pirmininku emigracijos reikalams, Kultūros ministru pasodintas tūlas Bielinis. Kol kas nežinoma, ką šis žmogus turi bendro su bet kokia kultūra apamai, bet kad pasižymi aršia neapykanta viskam kas nerusiška ir nesovietiška — žinoma. „Socialistinio realizmo“ absurdi pabaigos nesimato.

„Nepaišyk — mes tau nieko nesakysim!“

— Šitaip kartą pasakė man Dailininkų sąjungos sekretorius Pranas Gudynas paskutiniame pasikalbėjime su manimi, kai jis kartojo su partijos sekretoriumi Miknevičium LKP CK įsakymu bandė mane atkalbinėti nuo išvykimo. „Mūsų šalis giliai demokratiška ir jei tau nepatinka socialistinis realizmas — nedirbk iš viso“! Keistai neatsargiai prasi-tarė šefas. Šiaip visą laiką yra slepiama siekimas žlugdyti jiems ne-lojalų menininką. Nesuradus atviro politinės priežasties jo darbuose ir nesant galimybių iškelti jam teisminę bylą ar uždaryti psichiatrinėje, siekiama izoliuoti savotiškame namų arešte. Tai populiarai ir praktikoje Sovietijoje jau davusi puikius rezultatus menininkų slopinimo forma.

Darbai gražinami iš parodų, niekada nepaaiškinant atmetimo priežasties, tuo siekiant sukelti žmogui nepilnavertiskumo ir nepasitikėjimo savim pastovų jausmą. Diskriminuojamas jis gy-i ir kitiems, degradavimui, kartu

mo momente, diskriminuojamas ir darbo gavime. Žmogus paliekamas pats su savim, be jokios vilnities ateičiai. Gali mūštis į narvo sienas, narvo, kuris tvirtai sūpa-tave ne dėl tavo kaltės, ne dėl tavo noro darbui trūkumo, ne dėl gabumų ar talento trūkumo, ir netgi ne dėl materialinių sunkumų kaltės. Ne, — laukiama kol tu palūši dvasia, gal būt griebiesi-si alkoholio, o tada tu jau nebepavojingas, reikia noras kurti tavyje jau sunaikintas. Gerk, su alkoholio suėstais smegenimis būsi „savas“, priartėsi prie neklystančio proletariato.

Su partija ar prieš ją

Jau Dailės institute buvau pa-informuotas, kad turiu galimybę pasirinkti tik du kelius: arba su partija, arba — prieš. Neutrali pozicija — neegzistuoja. Su partija, reikia palaidoti savo kiekvieną kūrybinę mintį, dar prieš pradėdant ją realizuoti, nes partijos dogmatinė, fašistinio sukirpimo agitacija, griežtai atmeta bet koki laisvo, kūrybinio mąstymo pasireiškima. Nenorėjau, kad mane taip anksi palaidotų. Jau-čiau savo gyslose tekant dar gana karštą kraują, jaučiau esant dar nesunaikintą mano mintį, pastoviai jaučiau didelį norą iš-plėsti iš nebūties to neegzistuojančio pasaulio fragmentus ir sulaukyti juos savo paveikslų plokštumoj. Bet pasirodo, su savo kukliais norais atitikau tik priešų kategorijas.

Tie, kurie šiandien Lietuvoje yra mano buvusioje padėtyje, negali tikėtis jokių pozityvių pėrmainų „iš vidaus“. Mažai tegali tikėtis užuojautos ar paramos iš pasaulio. Jeigu laisvajam pasaulyje ir pasigirsta to vargo atgarsiai, tai beveik niekas jų negali išsiruoti: žmonių sąmonė čia suformuota šimmetinių demokratiškos principų, neturi analogiškų palyginimų vietoj.

(Nukelta į 5 pusl.)

Praslinkus trejiems metams nuo Nikitos Chruščiovo mirties, 1974 m. ant jo kapo Novo Deviči kapinėse buvo pastatytas paminklas su jo biustu. Paminklą suprojektavo jau į Vakarais ištrūkęs skulptorius Nedenstny.

MOTERIS SU BALTU CHALATU

NEUZMIRŠTAMAS ĮVYKIS

DR. K. PAPBOCKAITĖ-SIMAITIENĖ

— Dr. Cenzano, aš manau, jie mano vietoj nebūtų kitaip pasielgę. — Dabar aš norėčiau jus paklausti: kokių būdu laboratorijoje atsirado vynas vietoj šlapumo? Jis man papasakojo: — Šiandakt aš buvau išauktas pas vieną savo gerą prietelį. Jis pranešė man, kad turi didelius skausmus ir jo šlapumas yra raudonas. Jis labai susijaudino ir prašė mane kaip galima greičiau pas jį atvykti. Aš nuvažiuavau. Po ligojimo patikrinimo jo žmona pavaišino mane vynu. Prisdėjo ir kiti šeimos nariai. Aš pasakiau pacientui, kad man yra reikalingas jo šlapumas, kurį aš turiu nusūstyti į St. Francis ligojinę iširti. Jo žmona ant greitųjų nesurado jokio buteliuko. Aš liepiau jai supilti šlapumą į vyno stikliuką. Ką ji ir padarė. Ji pastatė stikliuką su šlapumu ant stalo ir liepė sūniui nuvežti į ligojinę. Sūnus, kuris atvežė jums šlapumą, matyt, sumaišė stikliukus.

Mane paėmė nesulaikomas juokas. — Daktare, kodėl jūs juokiatės? — paklausė jis. — Dr. Cenzano, kad aš nesuradau vynu kraujo rutuliukų, tai yra normalu. Tačiau man būtų labai įdomu žinoti, kaip jautėsi tas žmogus, kuris išgėrė vietoj vyno šlapumą? — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą.

Jis pradėjo balsu kvatotis, net jo visas kūnas virpėjo. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą.

Tai pasakęs, jis gardžiai nusijuokė. Juokiasi ir aš su juo. — Daktare, ar jūs tikrai nepykstate ant manęs? — Jis tiriančiai pasižiūrėjo man į akis, lyg norėdamas iš jį išekaityti atsakymą. Aš mačiau iš jo veido išraišką, kad jis labai nesmagiai jautėsi.

— Ne, — atsakiau jam. — Kodėl gi aš turiu ant jūsų pykti? Dr. Cenzano, juk tai nebuvo jūsų kaltė, bet to jaunuolio, kuris atvežė tariamą šlapumą ir mums abiems sumaišė galvas.

— Tad ar negalėtumėte padaryti mano pacientui mikrokopinį šlapumo tyrimą? Bet šį kartą tikrai nebus vynas, — šypsodamas pasakė jis.

— Mielu noru, — atsakiau jam. Jis pasiėmė iš laboratorijos buteliuką šlapumui supilti ir prieš išeidamas pasakė: — Rytoj iš ryto aš tikrai nueisiu pas direktorių ir jam pakartosiu šios nakties įvykį. Esu tikras, kad jis bus patenkintas, gavęs tokią sąžiningą gydytoją.

Paspaukęs man ranką, jis linksmas išėjo iš laboratorijos. Mano nervų įtempimas iš karto atslūgo ir nuovargis praėjo. Nepraėjo nė 10 minučių ir vėl atvyko ligojimo sūnus ir atvežė buteliuke raudoną, beveik vynu spalvos šlapumą. Visas mikrokopinis laukas buvo

pilnas raudonųjų ir baltųjų kraujo rutuliukų. Suskaičiavau juos ir pranešiau rezultatą. Dr. Cenzano tuoj atsiuntė pacientą į ligojinę.

8 val. ryto jau visas ligojinės personalas žinojo ir kalbėjo apie nepaprastą pereinotą nakties įvykį. Tuo po ligojonių vizitavimo direktorius pakvietė mane į savo kabinetą. Jis ištiesė man ranką ir pasakė: — Daktare, sveikinu jus už tokį jūsų sąžiningumą. Sąžiningas pareiškimas yra svarbiausia gydytojo savybė. Jūs pareiškėte naktį išlaikėte nepaprastai sunkų egzaminą. Aš esu tikras, kad jis kainavo jums nemažai nervų. To nepaprasto įvykio ne tik aš, bet ir kiti gydytojai niekad nepamirš. Aš iš savo pusės noriu jums pasakyti, kad neapsirikau jus priėmęs. Dr. Cenzano iki smulkmenų papasakojo man jo grubius pasikalbėjimus su jumis. Aš žinau, kad jis turi aštrų liežuvi. Jis apgailėstavo savo tokį netaktišką elgesį su jumis. Bet nėra to blogo, kas neišėitų į gerą. Jūs įsigijote stiprų užnugarį. Dabar eikit ir pasilsėkit, nes atrodote labai išvargusi.

Aš padėkojau jam ir nuėjau į savo kambarį. Buvau labai pavargusi, bet labai laiminga, kad pirmieji ledai į gydytojos karjerą buvo pralaužti.

Atsigiliau. Užmerkiau akis, bet niekaip negalėjau užmigti po vakarykščios nakties chaoso. Vėl atsimerkiau, o po to jau nepajutau, kai mano akys vokalū nukrito ir ramus, gilus miegas užvaldė visą mano kūną.

Pabudau 2 val. po pietų. Saulės spinduliai krenta į mano langą. Jie žaidžia ant sienos kabančiame veidrodyje ir skyla į tūkstančius šviesos fragmentų. Iš medinių rėmų šypsoji motiniškos Madonos akys. Visas pasaulis atrodo man toks gražus. Visi žmonės tokie geri, o aš esu laiminga.

— Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą.

— Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą.

— Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą.

— Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą. — Daktare, — pasakė jis, — bet tas galėjo ir įvykti. Visi stikliukai buvo vienodi, o kai kurie žmonės buvo jau gerokai išgėrę vyno. Aš per daug nebūčiau nustebintas, jei kuris iš jų per apsirikimą ir išgėrė ligojimo šlapumą.

"Vakarų vaikai", tautinių šokių grupė iš San Francisco, Calif., apylinkės. Stovi iš kairės į dešinę: Danutė Janušienė (mokytoja), Guntis Rapa, Violeta Dičiūtė, Ramūnas Mikėlis, Alfredas Blekis, Vija Sengal ir Regimantas Pažemėnas. Iš kairės į dešinę sėdi: Sandy Fraser, Nina Narakas, Tamara Mačiulytė, Arnis Aapa, Alberta Astraitė, Ina Tamošiūnaitė. Grupė šoko Kubilą Baltų vakare Stanfordo universitete, Calif., gegužės 1 d.

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTEI TIKIMASI SURINKTI 50,000 DOL.

Artėjančios V-tosios taut. šokių šventės išlaidų samata sukasi apie 98,000 dol. Trys ketvirtadaliai tos sumos numatyti išleisti padengiant bent dalinai šokių kelionės išlaidas. Kadangi taut. šokių šokėjai iš šventės suvažiuos ne tik iš JAV ir Kanados, bet taip pat iš D. Britanijos ir P. Amerikos, galim suprasti, kad jų kelionės išlaidos bus nemažos.

Lėšų telkimu Taut. šokių šventei rūpinasi lėšų telkimo komisija, vadovaujama dr. D. Giedraičio. Ši komisija jos nario laidotuvių direktoriaus J. Evans iniciatyva ir lėšomis trečiadienį, gegužės 19 d., Šarkos restorane sukvietė spaudos konferenciją, lietuvių spaudos, radijo ir TV atstovus supažindinti, kaip telkiamos aukos artėjančiai Taut. šokių šventei, ir atskleisti kai kurių naujų planų.

Į konferenciją susirinko lietuviškų laikraščių redaktoriai ir atstovai, taip pat radijo ir TV programų vedėjai. Be jų, konferencijoje dalyvavo Taut. šokių šventės rengėjų k-to pirm. B. Juodėlis, lėšų telkimo komisijos nariai V. Lapienė, N. Vengrienė, dr. G. Balukas, dr. A. Razma, dr. F. Kaunas, J. Evans.

Spaudos konferencijai pirmininkaujant Br. Juodeliui, V. Lapienė atskleidė naują lėšų telkimo komisijos planą, pasiūlytą ir jau pradėtą vykdyti tos komisijos aktyvaus nario J. Evans. Būtent laimingiesiems Tautinių

šokių šventės rėmėjams bus paskirstyta visa eilė dovanų, pradedant nauju Buick automobiliu ir kitomis vertingomis dovanomis. Rėmėjas, paskojes 10 dol., gaus vieną bilietą. Šiam užmoju vadovaujantis J. Evans tikisi, kad Taut. šokių šventei dovanos atneš apie 50,000 dol. taip reikalingų pajamų. V. Šimkus siūlė, kad bilietus dovanoms laimėti platintų ne tik komiteto ar komisijų nariai, bet ir visos šokių grupės, JAV ir Kanadoje, kurios dalyvaus šventėje.

Spaudos, radijo ir TV atstovai šį J. Evans ir jo talkininkų užmojų sutiko su dideliu džiaugsmu. Dr. F. Kaunas vietoje paėmė 100 bilietų, išrašydamas 1,000 dol. čekį. Kai jo pavyzdžiu paseks kiti, pas J. Evans ir kitus platintojus bilietų nebeliks, o laimingieji bus paskelbti po Taut. šokių šventės įvykstančiam didžiuliam bankete.

Įdomų pranešimą, palietęs net 10 punktų, padarė V-tosios Taut. šokių rengėjų komiteto pirm. Br. Juodelis. Įdomu paėmė tebeti malonų faktą, kad šioje spaudos konferencijoje buvo atstovaujami laikraščiai nuo kairės iki dešinės, visų jų redaktoriai ar atstovai šventei pažadėjo pilną paramą. Kai Br. Juodelis, spaudos atstovų paprašytas, smulkiau pranešė V-tosios Taut. šokių šventės samatą, sužinojom, kad lietuvių spaudai, radijui ir TV už šventės propagavimą tenumatyta skirti tik 2,000 dol. Tai apgailėtina mažuma. Bet, jei J. Evans ir jo talkininkų vėjus su dovanomis gerai pavyks, tikimės, atsiradus didesnės sumos spaudai, radijui, TV ir kitiems reikalams.

Pasibaigus įdomiai spaudos konferencijai, J. Evans savo lėšomis iškėlė turtingas vaizės, ir įdomūs pokalbiai nusitęsė iki vidurnakčio. Tikime, kad visų lietuvių nuosirdžiausiai remiama V-toji Taut. šokių šventė bus didžiausias metų įvykis.

VI. Rmjs

SIULOMA ORBITINĖ STOTI ĮRENGTI

JAV universiteto fizikas prof. A. Haufmanas siūlo atominės elektrinės rengti sinchroniuose dirbtiniuose žemės palydovuose, o ten pagaminatą elektros energiją perdavinti į žemę mikrobangomis. Tokių elektrinių atominiai reaktoriai būtų valdomi iš žemės, tad, ištikus avarijai, aptarnaujantiam personalui nebūtų jokio pavojaus. Branduolinią kurą kas dveji metai pakeistų inžinieriai kosmonautai. Radioaktyvios atliekos būtų išsiunčiamos į saulę raketomis.

Tačiau prof. A. Haufmanas priduria, kad dabar ar artimiausiu metu jo projekto įgyvendinti dar nebus įmanoma.

TARPTAUTINE LELIŲ PARODA

Puošnių lėlių stalai gražiai margavo lėlių tarptautinėje parodoje gegužės 9, sekmadienį, miesto auditorijoje Biscayne bulvaru parke. Miami miestas organizavo įvairių etninių grupių parodomą su jų originaliais eksponatais. Dalyvavo su įdomia vengriškų lėlių vestuvine procesija priekyje su kraičių vežimu, traukiančiu ketvertos gražiai papinkytų arklių. Pasirodė taip pat skandinavai, pavaizduodami savo kraštų ilgą žiemą su lėlėmis ant pašliužų ir vaikais su rogutėmis. Suomiai davė originalų kaimo gričios vaizdą — su lėlėmis, kepančiomis krosnyje duonos kepalus, siūlus verpiančiomis moterimis prie ratelio. Lenkai turėjo lenkiškų lėlių su labai spalvotais pirktiniais medžiagos drabužiais. Jie be to turėjo tarptautinių lėlių stalą su viso pasaulio vėliavėlėmis ir įvairių tautų lėlėmis. Tačiau jų propagandinė dalis buvo gyva. Jie pavaizdavo ant drobės sienoje Lenkijos sostinę su užrašu apačioje — "Warszawa".

Dalyvavo taip pat rusai, ukrainiečiai, portorikiečiai, daug iš Kubos lėlių ir visai juodu negriškų lėlių su dideliu užrašu sienoje "no Afrikos iki Amerikos". Pirmąją premiją gavo lenkų paruoštas "tarptautinių lėlių stalas". Tarp įvairių tautų stalų buvo prie pat įėjimo lietuviškų lėlių stalas, prie kurio čia ilgiau sustosime. Jį paruošė Ona Šilienė ir Elzbieta Andrijauskienė — Zigmantienė, įdėdamos labai daug darbo. Taip jau supuoše, kad tą patį sekmadienį buvo Lietuvių klube Motinos dienos minėjimas. Tad nedidelį lietuvių talkininkų skaičių teko padalinti vienus į klubą, kitus į lėlių parodą. Reikės stebėtis, kaip dvi pasiryžusių moterų pajėgė suorganizuoti ir paruošti lietuviškų lėlių stalą.

Lietuviškas lėlių stalas buvo labai puošnus. Įstatyta apie 20 įvairių apylinkių ir įvairaus didumo lėlių daugiausia gražiais veideliais, įvairiomis karūnelėmis ant galvos, kruopščiais, dailiai pasiūtais tautiniais drabužiais. Lėlių rūbai buvo originalūs, rankų darbo, staklėmis išausti, kiti dar iš Lietuvos atvežti. Čia pamintina Olga Brauklienė, kuri davė dvi originalias lėles, Vokietijos stovykloje padarytas. Tais sunkiais karo metu laikais negalima buvo gauti krautvėsių lėlių, tad O. Brauklienė lėles galvute aptraukė moteriška kojine, meistriškai nupiešdama akis, lūpas, skulptūriškai išdirbdama nosį, veidelius. Kadangi nebuvo kur gauti jokios medžiagos ir siūlų, tai lėlių kūrėja iš vokiškų vėliavų ištraukdavo po vieną siūlelį ir ten įsūdavo adatos pagalbatą kitų spalvų siūlus, tuo būdu sudarydama lietuvišką raštą. Bet tai buvo didelis, neįkainuojamas darbas. Neparastu savo atsidėjimu Olga Brauklienė tekiu būdu "išaudė" ir pasiuvo drauge su savo talkininkėmis 100 lėlių Vokietijos stovykloje ir jas pardavinėjo organizuotoje parodoje. Jos lėlių balti, šilkiniai, lyg "pažo" plaukai, padaryti iš senos uniformos balto kuto, kuris buvo rūpestingai išpėsiotas ir suhaudotas lėlės plaukams. Už savo išradimą Olga Brauklienė sulaukė UNRROS pareigūnų pagyrimo ir pagarbos pareiškimo, taip pat ji turi ten buvusios parodos fotografijų.

Elzbieta Andrijauskienė — Zigmantienė davė parodai dvi lėles: vieną tautiškais rūbais tikrąją lėlę, kitą tautiniais rūbais gyva lėlė — savo dukrelę Erma Andrijauskaitę, kuri būdavo visą dieną prie lietuviško stalo ir žiūrėdama maloniai aiškino angliškais žodžiais.

Gražią lėlę skubiai siuvo Gunda Kodatienė. Jos kaimynė sakė: — Nesūk, Gunda, juk negausi autentiškos medžiagos lėlei aprengti. — Jau turiu — ramiai atsako K. Kodatienė. — Iš kur? Kaip? — nustemba kaimynė.

— Ogi išrečiau iš nuosavo siono siaurą palą ir turiu lėlei sioną. — patenkinta siuva toliau Gunda. Ji davė parodai dvi lėles. Lėlių dar davė Karpavičienė, Miščikienė, Leonienė, Šilienė, Juodėkienė, Klimienė, Ramanauskienė, Skučienė iš Lake Worth. J. Narūnė-Pakšienė davė lėlių iš jos buv. liaudies meno parodų Austrijoje, vėliavų ir Kolumbijoj, kur pirmoji Lietuvos vėliava suplevėšavo Medellino mieste prie parodos rūmų (1948-49 mokslo metais). Be lėlių, dekoratyvinių liaudies meno eskonatų davė Jadvyga Jankienė, Elzbieta Andrijauskienė — Zigmantienė ir Julija Kaladauskienė, kuri gavo iš Lietuvos labai dailių audinių.

Pirmąją premiją lietuvių stalas gavo už dailias porcelianines lėles — 75 dolerius. Pagyrimo lapą gavo už austinius, rankų darbo lėlių tautinius kostiumėlius. Nemažas skaičius darbėčių lietuvių moterų, nors ir toli būdamas nuo tėvynės ir net neturėdamas galimybių, sugeba kartais iš "nieko" atkurti lietuvišką meno autentiškumą raštus. Jos turi pas save rinkinius ir net suruošia parodas.

Ant lietuviško stalo nestigo ir žalių rūtų, kurias Floridoje sunku užauginti ir ilgiau išlaikyti. Dovanos Danutė V. dideles šakas tarytum iš lietuviško darželio.

Visa tarptautinė lėlių paroda buvo rodoma tą patį vakarą per televiziją. Parodoje lankėsi korespondentė, kuri kiek ilgiau domėjosi lietuviškais lėlėmis, smulkiau klausinėdama ir daug užra-

CHICAGOS STATISTIKA

Chicagoje yra 453 katalikų parapijos su 2,420,950 katalikų. Juos aptarnauja 2,399 dieceziniai kunigai ir vienuoliai, talkinami 228 diakonai, 5,847 seselės dirba mokyklose ir sielovados darbuose, brolių yra 292. Katalikai Chicagoje išlaiko 397 pradžios mok., 21 aukštesniųjų aukšt. mokyklą ir 52 vienuolių aukšt. mokyklas. Katalikų šeimų Chicagoje yra 500,000. Neturtingoms parapijoms ir mokykloms Chicago arkivyskupija 1971-76 m. išmokėjo 19,491, 229 dol. paramos.

SENŲ SUVAZIAVIMAS

Apie 5,000 senesnių žmonių birželio 3-5 d. suvažiuos į Chicago dalyvauti JAV senesnių piliečių suvažiavime, kuris įvyks Conrad Hilton viešbuty.

SU 2 LAVONAIS IR 22 SUNIM

Policija rado šiaur. Chicagos dalyje, 4123 N. Sheridan Rd., moterį Lillian Gines, 63 m., kuri gyveno laikydamas bute savo motinos ir savo sūnaus lavonus. Lavonai buvo tiek sugedę, kad policija tegalėjo įeiti su dujokaukėmis. Motina buvo mirusi prieš pusantro mėnesio, sūnus prieš mėnesį. Moteris laikė bute 22 šunis. Lavonų ji nelaidojusi, kad nebūtų nutraukta jiems gyviems mokėta pensija.

Šinėdama. Ji ketino parašyti apie lietuvišką meną. Daug kas parodą fotografavo.

J. Narūnė

DRAUGAS, antradienis, 1976 m. gegužės mėn. 25 d.

Itarimas kilo pajutus kvapą viršutiniame aukšte ir elektrotechnikui pro langą pamačius gulintį numirėlį.

UZDARYS BAZNYCIA

Svė. Karmello Marijos bažnyčia, esančios 6722 S. Hermita-dega.

Chicagoje, klebonas paskelbė, kad beveik visi parapijiečiai išsikėlė ir bažnyčia po birželio 13 d. Mišių bus uždaryta.

— Guli šuva, guli ir jo uocios, esančios 6722 S. Hermita-dega. Lietuvos patarlė

A. + A. MARIJAI EIDRYGEVIČIENEI mirus,
dukra IRENĄ ir jos vyrą ANTANĄ SPRINDZIUS,
seserį ELZBIETĄ ir kitus artimuosius nuosirdžiai užjaučiame.

Sofija ir Domas Adomaičiai
Juozė Augaitytė
Elena Baltrušaitienė
Alojija Dičiūtė-Trečiokienė
Izabela Motekaitienė
Jadvyga Kutkuvienė

MAŽEIK & EVANS

Laidotuvių Direktorai
6845 SO. WESTERN AVENUE
TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
TEVAS IR SŪNUS
TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-9
AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K S

Laidotuvių Direktorai
DOVYDAS P. GAIDAS ir GERALDAS F. DAIMID
TRYNS MODERNIOS KOPLYCIOS
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741 - 2

Laidotuvių Direktorai

Lietuvių Laidotuvių Direktorų Asociacijos Nariai
ANTANAS M. PHILLIPS
TOMAS ir LAURYNAS LABANAUSKAS
5307 SO. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-3401
STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) ir SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1215
11029 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS
4348 SO. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 8-3572

POVILAS J. RIDIKAS
5254 SO. HALSTED STREET Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
5319 SO. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-1158-89

VASAITIS - BUTKUS
1446 SO. 50th Ave. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1005

Mielam jaunystės draugui
A. + A. ADOMUI DIDŽBALIUI mirus,
jo žmonai ONAI, sūnui ADOMUI, dukterims: JURYTEI, ONUTEI, VIDAI ir jų šeimoms; sesutei ANTOSEI RACIONIENEI, sesutėms Lietuvoje — MARCELEI ir PETREI bei jų šeimoms ir giminėms reiškiu nuosirdžiai užuojautą ir kartu liūdžiu.
Jonas Kaunas

Mielam mūsų prieteliui
A. + A. ADOMUI DIDŽBALIUI mirus,
žmoną ONUTE, sūnų ADOMĄ ir jo šeimą, dukteris JČRA, ONUTE ir VIDĄ su šeimomis ir seserį RACIONIENE su šeimomis nuosirdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.
D. IR J. VIZGIRDAI
sūnus VYTAUTAS, PETRAS ir ROMUALDAS su šeimomis

Brangią žmoną, motiną ir senelę
A. + A. EUGENIJĄ BARTKUVIENĘ
amžinybėn išlydint, giliam liūdesyje likusius: dr. JUOZĄ BARTKŲ, sūnų EUGENIJŲ BARTKŲ su šeimomis, TAMARĄ ir ALGIRDĄ BUDRECKUS bei kitus artimuosius nuosirdžiausiai užjaučiame.
Adolfas ir Sofija Jelioniai

A. + A. Pranciška Bradchulis
GETAUTAITĖ
Pagal pirmą vyrą Dambrauskas
Gyveno Chicago, Illinois, Bridgeporto apyl.
Mirė geg. 22 d., 1976, 6:15 val. vak.
Gimė Lietuvoje, Raseinose.
Pastilko dideliame nullūdimė 3 dukterys: Antosė Kulakauskas, žentas Tadas, Josephine Kordell, žentas Bernard, ir Mary Pfeiffer, sūnus Vaciovas Dambrauskas, marti Joanna, 5 anūkai, 6 proanūkai, 3 pro-proanūkai, giminės Antanina Nutautienė su šeimomis ir Alex Baksis su žmona Helen ir kiti giminės, draugai ir pažįstami.
Priklausė Lietuvių Moterų Piliiečių Lygai ir Apšvietos dr-lai.
Kūnas pašarvotas Jurgio F. Rudmino koplyčioje, 3319 S. Lituania Avenue.
Laidotuvės įvyks treč., geg. 26 d. iš koplyčios 8:30 val. ryto bus atlydėta į Sv. Jurgio parapijos bažnyčia, kurioje įvyks gedulingos pamaldos už velionės sielą. Po pamaldų bus nulydėta į Sv. Kazimiero lietuvių kapines.
Nuosirdžiai kviečiame visus: gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti siuose laidotuviuose.
Nullūdimė: Dukterys, sūnus, marti, žentas, anūkai, proanūkai ir pro-proanūkai.
Laid. direkt. Jurgis F. Rudminas — Tel. 927-1138

APLINK MUS

× Vysk. Vincentas Brizgys rytoj išvyksta į Washington, D. C., pasitarti dėl įvykstančio liepos mėnesį Amerikos 200 metų nepriklausomybės sukakties minėjimo švč. M. Marijos bažnyčioje, kurioje yra ir lietuvių šiluvos koplyčia. Po to dar vyks į Philadelphia Eucharistinį kongresą reikalais ir į New Yorką susitikti su lietuvių komiteto ir Kunigų Vienybės vadovais.

× Marytė Verbylienė (Mozuraitė), marijampolietė, buvusi Vilkaviškio gimnazijos mokytoja, iš Australijos Melbourne yra atvykusi į Chicago ir apsisitūsi pas J. ir J. Gyliaus Marquette Parke. Ji jau aplankė Kanadoje gyvenančią savo sesers šeimą, žada dar vykti į Detroitą ir kitas Amerikos didesnes vietas, kur gyvena jos draugų ir pažįtamų.

× Kapinių puošimo šventė šv. Kazimiero lietuvių kapinėse bus gegužės 31 d., pirmadienį. Pamaldas 10:30 val. r. laikys ir pamokslą pasakys kun. Viktoras Rimšelis, MIC, Chicagos marijonų vyresnysis.

× Į Eucharistinį kongresą norintieji važiuoti iš Chicagos ar apylinkių jau dabar prašomi registruotis. Ekskursiją rengia Liet. Kat. federacija, padedant "Draugo" administracijai. Registruotis telefonais: LU 5-9500; V. Semaška — 925-1200, ext. 234; Em. Vilimaitė — 523-2315. Ekskursija išvyks rugpjūčio 4 d., grįš rugp. 9 d.

× Sveikindami "Draugą" jo sukakties proga, aukų atsuntė: 3:50 dol. — Mrs. Catherine Marshall, po 2 dol. — A. Ivanuskas, Julija Gasiūnas, A. Čepaitis, J. Karaliūnas, V. Balčiūnas, J. Jankūnas, A. Pivorūnas. Labai aciu.

× Dail. A. Petrikonio dovanotą paveikslą, III. Liet. gydytojų tradiciniame pavasario pobūvyje, Dundee, Ill., laimėjo Ona Nakiėnė.

× Vytautas Bankys, Dearborn Hts., Mich., atsuntė auką. Dėkojame.

× Manigirdo Motekalčio fortepijono ir vargonų mokinių koncertas įvyks ketvirtadienį, gegužės 27 d., 7 val. Jaunimo Centro salėje, 5620 S. Claremont. Visi kviečiami atsilankyti. (pr.)

× Lietuvių Tauragės klubas kviečia visus atsilankyti į linksma šio gražaus pavasario gegužinę birželio 6 d., sekmadienį, Onos Bruzgulenės sode, 8274 S. Keane Ave., prie Lietuvių Tautinių kapinių. Veiks turtinoga virtuvė ir baras. Gros Adolfo Ramonio orkestras. Pradžią 12 val. diena. (pr.)

× Vysk. Antanas Deksnys, globojantis Vakarų Europos lietuvių, sutiko būti V-tos Liet. Tautinių šokių šventės garbės komitete. Laiške jis rašo: "... svarbu, kad mūsų lietuviškasi jaunimas savo darbais ir džiaugsmu dalintųsi su savąja tauta bei keltų ir garsintų lietuvių ir Lietuvos vardą". (pr.)

Gera proga jaunam spaustuvininkui

Jaunas spaustuvininkas, kuris turi patirtimo spausdinti darbuose ir norėtų toliau lavintis, gali gauti ofseto srityje darbo geromis sąlygomis. Kandidatas turi turėti gerą liudijimą. Prašome rašyti: Lith. Cent. Press, 4545 W. 63rd Street, Chicago, Ill. 60629. Prašoma pažinti patirtimą ir t. t.

× Lituanistikos instituto nariai, gyvenantieji Chicagoje ir apylinkėse, perėitą sekmadienį buvo susirinkę Br. Kviklio bute posėdžiui, kurio metu, dr. T. Remelkių pirmininkaujant, susipažino su kai kuriais LI pateiktais mokslo darbais, rankraščiais ir aptarė jų redagavimo ir išleidimo galimybes.

× Vytenis Statkus, Akademinių skautų sąjungos vadijos pirmininkas, drauge su savo žmona Sofija perėitą savaitgalį buvo nuvykę į Detroitą, kur susitiko su akademinės skautijos darbuotojais, skautininkais. Tarėsi skautiškos veiklos pagyvinimo ir kitais reikalais.

× Antanas Dagys, lietuviškos spaudos rėmėjas, širdžiai sunegalavus, turėjo netikėtai greitai atsigulti šv. Kryžiaus ligoninėje dr. V. Tumasonio priežiūroje.

× Magdalena Kazūnas, Chicago, Ill., dėkodama už "Draugo" kalendorių ir korteles, atsuntė didesnę auką. Aciu.

× Algis Rimas gegužės 16 d. baigė Illinois universitete veterinarijos mokslus, gaudamas D. V. M. (Doctor of Veterinary Medicine) diplomą. Dr. A. Rimas gimė Vokietijoje, bet visus mokslus įsėjo JAV. Šiuo metu savo profesijoje dirba šiaurinėje Chicagos dalyje. Pažįstami dr. Algūi ir Birutei Rimams linki pasisekimo.

CHICAGOS ŽINIOS

SUEME 3 PIKTADARIUS
Policija areštavo tris keliolikmečius, kurie prie Garfield ir Normal, Chicagoj, mesdami akmenis pradauždavo automobilio langus ir pagrobavo motery rankinukus.

BAIDARIŲ LENKTYNĖS
1000 baidarių sekmadienį lenktynėse Des Planes upe, nuo Libertyville plaukdamos 19 mylių. Rungtynės buvo suorganizuotos minint 200 m. JAV sukaktį.

SIMFONIJAI 200,000 DOL.
Chicago simfoninis orkestras, vienas geriausių JAV-se, turėjo trijų dienų "maratoną", renkant aukas veiklai finansuoti. Panaudojant radiją, jau gauta pasizadėjimų per 200,000 dol. Dabar užsimota surinkti dar 100,000, kad iš viso būtų 300,000 dol.

MARGUCIO RADIO KLAUSYTOJAMS
Atsiradus galimybei iš naujos radijo stoties vėl pradėti MARGUCIO radijo programą, prašome pasisakyti dėl transliavimo laiko:

iš ryto nuo 6:30 val. iki 7:30 val.
arba
 iš ryto nuo 9:30 val. iki 10:00 val.

Atžymėję šią iškarpa siųskite nedelsiant:
MARGUTIS
2422 W. 67th St. Chicago, Il. 60629
skambinkite telefonu: 476-2242
MARGUCIO Radijo Valdyba

Trečiojo Jaunimo kongreso dalyviai atpažins šioje nuotraukoje eilę bičiulių Argentinoje. Jų tarpe lietuvaite iš Vakarų Vokietijos. Susipažinę per praeitąjį kongresą Pietų Amerikoje, Kestutis Mikalonis iš Argentinos ir Danutė Zakytė iš V. Vokietijos nusprendė sukurti šeimą. Vestuvės įvyko balandžio 22 d. Euenos Airėse. Iš k. į d.: B. Survila, J. Mičiūnas, V. Barzdžius, K. Mikalonis, D. Zakytė-Mikalonienė, J. Kunca, E. Rudytė ir A. Ruplėnas.

CHICAGOJ IR APYLINKĖSE

RED. B. KVIKLIUI ITEIKTA ŽURNALISTINĖ PREMIJA

Kaip jau anksčiau pranešta, "Draugo" redaktoriui B. Kvikliui buvo paskirta Lietuvių Katalikių akademijos žurnalistine premija, kurios mecenatas — kun. Juozas Prunskis. Liet. Kat. akademijos Chicagos židinys sekmadienį, gegužės 23 d., 1 val. p.p. Jaunimo centre surengė iškilmes premijai įteikti ir supažindinti visuomenę su laureatu ir mecenatu.

Premijos įteikimo iškilmes atidarė LKA Chicagos židinio pirmininkas V. Liulevičius, trumpai primindamas dienos reikšmę ir pakviėdamas į garbės prezidentu laureatą red. B. Kviklį, mecenatą kun. J. Prunskį, pranešėjęs — kun. V. Bagdanavičių ir dr. Z. Smilgą ir LKA Chicagos židinio sekr. dr. B. Miniataitė.

Pirmiausia kalbėjo kun. V. Bagdanavičius apie mecenatą kun. J. Prunskį, išskeldamas jo nuopelnus kaip žurnalisto ir redaktoriaus, o taip pat, kaip sugėbancio taupyti ir savo santaupomis remti kultūrinius reikalus — skirti premijas net keturiuose srityse, būtent moksliniam veikalui, religiniam kūriniui, pasižymėjusiam žurnalizme ir visuomenininkui. Jis pabrėžė, kad premijos yra ypač vertingos, nes jos skatina didesnius darbus ir įvertina svaresnius kūrinius.

Mecenatas kun. J. Prunskis pasipasakojo, kaip jis sumanė remti kultūrinius užmojus ir kaip jis susikaupė telkti lėšas tokiems kūriniams bei darbams. Sveikindamas laureatą Bronių Kviklį, su kuriuo jau yra pažįstamas net 50 metų, palinkėjo jam ir toliau kūrybingo žurnalistinio darbo.

Apie redaktorių Bronių Kviklį kalbėjo dr. Zigmantas Smilga, suglaustai duodamas jo biografiją, nuneitą nuo 1927 m. žurnalistini kelią ir apibūdindamas jo straipsnius, kaip visuomet gerai atrinktos medžiagos, permastytos ir aiškiai pateiktos. Jis savo straipsnius, knygoms ir visais raštais, kaip diplomuotas ekonomistas ir teisininkas, baigęs Vytauto Didžiojo universitetą, sugėba perteikti pagrindinius siekius aiškiais argumentais. Jis

kaip tik yra vertas žurnalisto prejos ir pagarbos už žurnalistini darbą.

Red. Br. Kviklys, padėkojęs mecenatui už premiją, Liet. Kat. akademijai už jo žurnalistinio darbo įvertinimą, pasisakė, kad jis atlieka tautinę, žurnalistinę ir išieivijos lietuvių, kovojančio už lietuvių laisvę, pareigas. Spauda turi informuoti, jungti ir formuoti už laisvę kovojantį lietuvių. Spaudos ginklas yra tiesa, kurią atskleisti ir skelbti jaučia žurnalistinė pareiga. Tačiau, priimdamas premiją, jaučia skautiška pareiga — padaryti gerą darbą ir dėlto premiją padalinąs 500 dol. skiria "Draugui" ir 500 dol. — skautiška spaudai. Jo žodžiai buvo entuziastiškai susirinkusiųjų sutikti ir jam už tokią staigmeną smarkiai paplota.

Trumpomis kalbomis sveikino prer'ją laimėjusį red. B. Kviklį Skautų akademiku vicepirm. V. Sabaliūnaitė, Skautininkių draugovės — A. Namikienė, Skrt. Ramovės — V. Tallat-Kelpša, Žurnalistų 5-gos — kun. J. Vaišnys ir sveičias iš Italijos — kun. P. Urbaitis.

Sveikinimus raštu perskaitė dr. B. Miniataitė. O jų buvo daug. Sveikino LKA pirm. prof. dr. A. Liuima, iš Los Angeles — žmona Bronė Kviklienė, dukė Rūta, žentas ir anūkal, dr. J. Girmius, iš ok. Lietuvos kiasės draugai, Marijonų provinciolas kun. J. Dambrauskas, kun. P. Daukyns (Australija), dr. J. Gimbutas, P. Jurgėla, M. Barniškaitė, R. ir R. Bartuška, red. St. Pieža, prof. dr. V. Vardys, dr. V. Maciūnas, Alg. Gureckas, dr. H. Lukaševičius, V. Tamošiūnas, V. Barminė, A. ir B. Klioriai, E. ir St. Raštikiai, J. Jakubka, kun. dr. K. Trimakas, El. Juciūtė, J. Janušaitis ir kt.

Iškilmes trumpu padėkos žodžiu užbaigė pirm. V. Liulevičius. Prie kavutės dar buvo tešiam pokalbiai.

CICERO LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ IŠLEISTUVĖS

Cicero aukštesniosios ir žemesniosios šv. Antano parapijos lituanistinių mokyklų išleistuvės praėjusį sekmadienį parapijos salėje buvo pradėtos Lietuvos ir JAV himnais. Mokyklos direktorius kun. dr. A. Juška pakvietė parapijos kelboną kun. J. Stankevičių sukalbėti maldą, kurioje buvo prisiminti mirusieji mokytojai ir mokiniai. Direktoriui kun. A. Juška savo žodyje pabrėžė, kad mokykla yra vienetas, kuris jungia mus visus, kurie negaili savo pastangų lietuviškam švietimui ir tautiniam auklėjimui. Dėkojo parapijos kelbonui, parapiinės mokyklos vedėjai seselei Salvatorei, mokytojams ir tėvams.

Chicagos aukšt. mok. direktorius Juozas Masilionis linkėjo, kad visi lietuviškai besimokė ir mokyklą baigė lietuviškai tokiais išliktų ir toliau.

Tėvų kom. pirm. inž. J. Arštikys pabrėžė, kad šios mokyklos veikla yra parapijos vadovybės, mokytojų ir tėvų glaudaus bendradarbiavimo dėka. Mokytojų tarybos protokola perskaitė mok. J. Jokubka.

Šįmet aukštesniąją mokyklą baigė aštuoni abiturientai: Jūratė Arštikytė, Virg. Elvikytė (abi pirmosios mokinės), Gintaras Baronas, Jud. Galinaitytė, Vida Haenelytė, Sigutė Baltrušaitytė, J. Galinaitis ir Linas Vabalaitis. Klasės auklėtoja mok. A. Kašiūbienė abiturientams priminė, kad šios mokyklos lankymas ir baigimas liks kaip gražus jaunystės epizodas, kvietė gyvenime nepaklysti, linkėjo, kad duota mokykloje šviesa lydėtų amžinai. Atestatus abiturientams įteikė par. klebonas kun. J. Stankevičius.

Abiturientų vardu atsiveikimo kalbas pasakė Gint. Baronas ir Jūratė Arštikytė. Jos kalbos metu sustojė abiturientai bendrai padėkdamas Brazilionio eilėraštį, kaip patriotinį pažadą išlikti lietuviams.

Po to kalbėjo 7 kl. mokytoja A. Repešienė, pažymėdama, kad klasėje yra 11 mokinių, kurių pirmieji mokiniai V. Kuprytė ir E. Šulaitis. 6 kl. aukl. mok. J. Jakubka priminė, kad šiai klasei priklauso šįmet baigusieji mokyklą 8 sk. mokiniai. Seniausi jų V. Laniauskas ir R. Končiūtė. Linkėjo, kad gyvenime darbo įrankis būtų knyga. 5 kl. auklėtoja, šios mokyklos auklėtinė, Alvyda Baukutė pranešė, kad klasėje tėra tik trys lietuviukai. Su žemesnės lituanistinės mokyklos 5, 6, 7 ir 8 sk. mokiniais supažindino mok. dr. B. Motušienė. Baigusiems žemesnės pradžios mokyklą buvo įteikti pažymėjimai. Pirmųjų skyrių mokiniai pažymėjimus įteikė mokytoja Giedrė Končienė. Abiturientai, pirmieji ir kai kurių skyrių visi mokiniai buvo apdovanoti knygomis. Dalį jų skyrė ir "Laisvosios Lietuvos" leidyklos vedėjas Val. Šimkus. Mokykloje ilgėnį laiką dirbusioms mokytojoms

S. Palionienė ir G. Končienė įteikti garbės pažymėjimai. Kitiems mokytojams tokie pažymėjimai buvo įteikti pernai. Abiturientai V. Elvikytė ir J. Galinaitis tradicinį raktą perdavė septintos klasės atstovam V. Kuprytei ir V. Barkauskiui. LB apl. abiturientams užsakė "Pasaulio lietuvių", o reg. LB apdovanojo Bicentennial ženklukais. Išleistuvės buvo baigtos "Marija Marija" giesmė. Salėje gausiai buvo susirinkę tėvai, mokiniai ir šiaip besidomį lietuviška mokykla. Išleistuvės praėjo sklandžiai, sveikinimai buvo kondensuoti ir konkretūs, iškilmės neužsitęsė ir paliko gražų išpūdį. Po to visi turėjo progos pasivaišinti tėvų komiteto parūpintais užkandžiais.

Dail. Ant. Tamošiūnė aškina lietuviškų tautinių rūbų audimo meną savo mokinėi Gražinai Urbionienėi. Nuotr. J. Urbono

IŠ ARTI IR TOLI

J. A. VALSTYBĖSE

— R. Šapoka, buvęs gelžkelių Cikagoje, turi gražią rezidenciją Tuczone, Ariz. Darbe buvo labai sužalotas, dabar gyvena be rankos ir kojos. Nors fiziškai kenčia, bet yra stiprus savo lietuviška dvasia: skaito ir palaiko lietuvišką spaudą, turi net lietuvišką enciklopediją.

— Margaret Bartlett - Raitelytė, kun. Vinco Raitelio vyriausioji sesutė, jau 20 metų kaip gyvena Tuczone, Ariz. Ji vis dar aktyvi savo parapijoje, ją remia savo aukomis, darbu ir veikimu.

KANADOJE

— Apie III Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą Ottavoje pranešimą padarė Ladas Giriūnas ir Eimutis Vilbikaitis, gausiai iliustruodami jį skaidėmis. Kiti trys Ottavos dalyviai šiame kongrese — Regina Aušlinskaitė, Birutė Bogušytė ir Kazimieras Satkevičius papildė pranešimą savo pastabomis. Iš Ottavos kongrese dalyvavo 5 asmenys; L. Giriūnas buvo oficialus atstovas ir aktyvus kongreso programoje. Pranešimas buvo labai gerai padarytas, skaidrės gerai parinktos.

AUSTRALIJoje

— Sydnejaus lietuvių suruošė įspūdingą Motinos dienos minėjimą. Pamaldų metu pamokslą pasakė kun. P. Butkus, pasiskaitė skaitė dr. Ramutis Zakarevičius. Meninę dalį išpildė solistai, choras ir jaunimas.

ARGENTINOJ

— Lietuvių kalbos kursai. S. Augustis lietuvių kalbos kur-

sai veikia Aušros Vartų parapijoje du kartus savaitėje pirmadienį ir penktadienį. Kursų vedėjas kun. Augustinu Steigvila.

OKUP. LIETUVOJE

— "Atsargiai, maožimas!" — tokio pavadinimo filmas, susuktas Sovietų propagandinių įstaigų, rodomas okup. Lietuvos kinų ekranuose. Jo autorius — žinomas propagandinių filmų režisierius A. Medvedkinas. Filmas stengiasi sumenkinti komunistinę Kiniją ir jos vadus.

— Mirė Antanas Končius, seniausias Lietuvos orkestrų grojikas. Palaidotas Antakalnio kapinėse, Vilniuje. Orkestre groti jis pradėjo 1903 m., būdamas vos 12 metų. Šiauliuose stovėjo sio carinės Rusijos kariuomenės 113 pulko muzikantų komandoje, kaip auklėtinis.

PAS LATVIUS

— "Latvija", latvių išieivijos laikraštis Vakarų Vokietijoje, savo gegužės 8 d. laidoje šilintai prisiminė a. a. Aldoną Eretaitę ir apgailestavo jos perankstyvą mirtį. Laikraštis rašo, kad latviai su pasigėrėjimu žiūrėjo jos meniškos vaidybos Mannheimo tautiniame teatre (1951—1958), Goettingeno vokiečių teatre (1956—1961), Kilio teatre (1961—1973) ir Bielefelde (1973—1975). Ji ypač iškilus vaidindama klasiškuose spektakliuose. Laikraštis su pasigėrėjimu prisimena jos dalyvavimą vienoje pabaltiečių konferencijoje, kur ji labai vaizdžiai deklamavusi latvių, lietuvių ir estų lyrikus. (t.)

kūrys jis pats iš pirmų raidžių savo myletę mergaitę (Katriutė, Onutė, Stasė, Sorė, Ursulė). Pabaigoje skatino, kad būtų gausiau rašomos ir leidžiamos mūsų rašytojų kūrybos studijos. Džiugu, kad bent turime Jonno Aisčio filmą. Kun. Kezys ir A. Aistienės dėka yra susuktas šis filmas. Ragino susipažinti su Aisčio knygomis ant stalo išdėstytais, kur drauge yra ir jam valstybinės premijos suteikimo dokumentas. Kun. A. Kezys padėkojo dail. P. Aleksai už sukurto dekoraciją šiai poezijos šventei — vaizdą su poezijos simboliais.

Buvo parodytas A. Keziso susuktas puikus filmas iš Aisčio gyvenimo. Ekране ryškiai buvo matyti Aistis Washingtone prie architektūrinių paminklų, savo namuose, Chicagos Jaunimo centre. Aistis skaitė poeziją, pasakojo apie kūrybą. Žiūrovai pajuto Aisčio artumą. Tai buvo didelis pasigėrėjimas visiems. Kun. Kezys pelno didelę pagarbą už šitokį vertingą filmą.

Pabaigoje Aldona Aistienė, veilonio našlė, papasakojo apie pirmą pažintį su juo poezijos vakare, apie tą gilų išpūdį, kurį jai jai padarė Aisčio poezijos skaitymas. Ji pabrėžė, kad Aisčio poezijoje daug dėmesio krypstai žmogų. Tik Lietuvos nelaimės atnešė jam daugiau patriotinių motyvų. A. Aistienė labai spalvingai išskėlė kai kurių Aisčio eilėraščių genezės istoriją. Per visą jo knygą eina poetas ir poetinė kūryba. Aisčiui poezija yra perėjimas į skaitytojo širdį. Jis poeziją laikė dovana, kurią turi gražinti ji išauginusiai žemei, kultūrai. Lietuvų mylėjo ištikimai, visa siela, siekdamas ją praturtinti. Jautėsi neatskiriamai suaugęs su savo kraštu. Nuoširdžiai dėkojo kun. Kezizui už vertingą filmą, dėkojo čekagiškiams, jau antrą kartą su ruošiusiems Aisčio minėjimą. Jo balsas nebuvo tyruose šaukiančio, jo mesta sėkla nekrito tarp erškėčių. O poetui ko daugiau bereikia.

Kun. Kezys padėkojo A. Aistienei, atvykusiai net iš Washingtono. Tai buvo viena iš geriausių vakaronių. J. Pr.